

RISIKOFYLT LEK

I hva slags situasjoner og hvor opplever barn spenning i barnehagens uteområdet?

av

Kristin Lyngen Oshaug

Kandidatnummer

226

Bacheloroppgave Hovedmodell

Veileder fordypning/linje
Olav Bjarne Lysklett

Veileder pedagogikk
Ranveig Lorentzen

Trondheim, april 2012

Bacheloroppgaven er et selvstendig studentarbeid gjennomført ved Dronning Mauds Minne Høgskolen og er godkjent som en del av førskolelærerutdanningen. Under utarbeidelse av oppgaven har studenten fått veiledning ved DMMH.

DronningMaudsMinne
HØGSKOLE FOR FØRSKOLELÆRERUTDANNING

DRONNING MAUDS MINNE
Høgskole for førskolelærerutdanning
Biblioteket

INNHALDSFORTEGNELSE

1.0 Innledning	s. 3
2.0 Teori	s. 5
2.1 Utelek	s. 5
2.2 Risikofylt lek	s. 6
2.3 Positive fordeler ved risikofylt lek	s. 7
2.4 Den risikofylte lekens seks kategorier	s. 8
2.5 Grensesetting	s. 9
3.0 Metode	s. 10
3.1 Design	s. 10
3.2 Utvalg	s. 10
3.3 Materiale	s. 12
3.4 Prosedyre	s. 12
3.5 Refleksjon over egen metode	s. 13
4.0 Resultat	s. 15
4.1 Barns opplevelse av risikofylt lek	s. 15
4.2 I hvilke situasjoner opplever barn spenningsfylt lek	s. 15
4.3 Hvor på barnehagens uteområdet opplever barn spenningsfylt lek	s. 16
4.4 Grensesetting	s. 17
5.0 Drøfting	s. 19
5.1 Barns opplevelse av risikofylt lek	s. 19
5.2 I hvilke situasjoner opplever barn spenningsfylt lek	s. 20
5.3 Hvor på barnehagens uteområdet opplever barn spenningsfylt lek	s. 21
5.4 Grensesetting	s. 22
6.0 Avslutning	s. 24
7.0 Litteraturliste	s. 26
8.0 Vedlegg	s. 29

1.0 INNLEDNING

Denne innledningen er ment som en introduksjon til bacheloroppgaven, som belyser fagene fysisk fostring og pedagogikk. Her vil jeg presentere bakgrunnen for valg av tema, problemstillingen og videre oppbygging av oppgaven. Mitt tema for forskningsoppgaven er risikofylt lek, hvor jeg ønsker å se på barnas spenningsnivå i uteleken rundt barnehagens uteområdet.

Kunnskap om den spennende og risikofylte leken fikk jeg for første gang presentert av Ellen Beate Hansen Sandseter i første klasse ved Dronning Mauds Minne Høgskole. Jeg ble inspirert av det engasjementet og interessen hun viste for dette temaet. I løpet av de neste årene fikk jeg øynene oppe for flere media omtalelser hvor Sandseter kommenterte og henviste til sine forskningsfunns hun har gjort omkring den risikofylte leken. Jeg satt igjen med et inntrykk av at noen pedagoger kan være alt for overbeskyttende, som ikke tar hensyn til barns frie lek og spenningsbehov i barnehagen. Vi lever i et samfunn som stadig er i forandring. Er sikkerhetshysteriet i ferd med å ta helt overhånd?

Ute i barnehagen kan jeg selv kjenne litt på den berømte klumpen i halsen som kommer av at fireåringen har klatret litt for høyt opp i treet, har litt for ukontrollert og stor fart nedover i den islagte akebakken eller når barna feker i vilter lek med pinner som sverd. Som pedagog er man pålagt å ta forhåndsregler, men det vil være viktig å kjenne på barnas behov for denne type lekutfoldelse. Jeg ønsker å skaffe meg mer kunnskap omkring temaet. Dette er bakgrunnen for mitt ønske om egen forskning på barnas spenning og risikofylt lek i barnehagen. Derfor har jeg kommet fram til følgende problemstilling for denne oppgaven:

I hva slags situasjoner og hvor opplever barn spenning i barnehagens uteområdet?

For å belyse problemstillingen har jeg valgt å gjennomføre barneintervju med barn fra en friluftsbarnehage. Dette for å få et innblikk i hvordan den risikofylte leken utspeiler seg sett i fra barnas eget perspektiv. Etter et år med fordypning i fysisk fostring hvor interessen for uteliv har vokst, var det naturlig for meg å avgrense problemstillingen til barnehagens uteområdet.

Det er ikke mange som har forsket på den risikofylte leken i barnehagen sett bort ifra Sandseter. Hun skrev doktoravhandlingen "Scaryfunny: a qualitative study of risky play among preschool children" som ble avsluttet i 2010. Derfor kommer jeg til å anvende mye av

2.0 TEORI

Leken kjennetegnes ved at det er en indre motivert aktivitet der aktiviteten er viktigere enn selve målet. Leken gir en optimal opplevelse av aktivering, begeistring, spenning, glede og oppstemthet. Disse kjennetegnene er også lette å kjenne igjen når barn driver med risikofyllt lek (Sandseter, 2010b). I Rammeplanen (2011) står det at leken har en selvskreven og viktig plass i barnehagen. Leken har betydning for barnas trivsel og skal være med på å fremme en allsidig utvikling. Personalet skal gi alle barna mulighet for gode lekesituasjoner, skape trygghet og tilhørighet.

2.1 Utelek

Leken kan oppstå i mange forskjellige situasjoner på barnehagens uteområdet, som oppe i treet, ute på jordet, nede i snøhulen eller inne i redskapsbua. Leken kan ikke avtales på forhånd, men blir til i det øyeblikket barna inntar en mental innstilling og på den måten bestemmer seg for å leke (Bagøien, 2006). Leken har både kroppslig og språklig karakter, hvor de kroppslige bevegelsene er med på å underbygge budskapet. Barna bruker mye kroppsspråk, hvor det er viktig at de voksne er oppmerksom på, forstår og tolker barnas kroppsspråk i alle situasjoner (Høigård, Mjør & Hoel, 2009:42).

I naturen har barn stor plass og muligheten for et brett spillerom, derfor kan alle slags typer lek utvikle seg her (Moen & Jacobsen, 2007). Gibson forklarer begrepet *affordances* ved at barna ser hvordan miljøet de befinner seg i, inviterer til forskjellige muligheter av lek og aktiviteter. Barna oppfatter og fortolker miljøet basert på egen størrelse, høyde, vekt, motorisk mestring, mot og lignende. Et tre som er falt over ende kan tolkes som en klatremulighet for et stort barn, og en plass å kripe under for mindre barn (Fjørtoft, 2010).

I naturen blir leken ofte mindre voksenstyrt, og dermed får barna fri fantasi til å utvikle leken selv. Barna har stor plass til å utfolde seg, og de utfordringer som barna søker kan lett tilpasses etter egne forutsetninger (Aadland & Lundhaug, 2010). Sosial og helsedirektoratet (2000) anbefaler at alle barn bør ha minst 60 minutters fysisk aktivitet og utelek hver dag. Aasland & Lundhaug (2010) hevder at barn som oppholder seg mye utendørs forbedrer både helse, konsentrasjon og lekevne. De får god sansestimulering og motorisk trening ved å bevege seg på ulent og kupert terreng, samtidig som barnet frambringer lek, kreativitet og fantasi. Ifølge Merleau-Ponty er det selve bevegelsen som gir grunnleggende mening til vårt

det forskningsarbeidet hun har gjort, i tillegg til annen relevant litteratur i forhold til min problemstilling.

liv i verden (Løkken, 2010). Dette lærer mennesket igjennom, og han mener erfaring og opplevelse er viktig.

Naturen er den optimale lekeplassen for utvikling og stimulering hos barn. Ingen greiner som klatres i er like og naturmaterialer som plukkes opp har ulik fasong og tyngde, derfor må barna alltid planlegge bevegelsene sine, noe som gir god stimuli ved lek i naturen. Undersøkelser viser at barn fort kan miste interessen for fine og flotte lekeapparater (Moen & Jacobsen, 2007). Fordelen med en naturlekeplass er at apparatene kan bygges og flyttes i takt med barnas interesser. Derfor kan en naturlekeplass være den optimale lekeplassen for å skape utfordringer og spenning hos barn. Kvaliteten på uteområdet varierer fra barnehage til barnehage, det er derfor viktig at de voksne legger til rette for lek og fysisk aktivitet uansett utgangspunkt. Utelek og uteaktiviteter er en viktig del av barnekulturen som må tas vare på (Lysklett, 2006).

2.2 Risikofylt lek

Med risikofylt lek mener Sandseter (2010c) fysisk lek som er utfordrende og spennende, og som innebærer risiko for at barnet kan skade seg hvis noe går galt. Risikofylt lek forekommer mest utendørs og i barnets frie lek, og er sjeldent satt i gang av de voksne. Barn søker ofte spenning og risiko i leken sin, dette er med på å skape gode og positive opplevelser som glede, spenning, stolthet og selvtillit. Det sies å være kontrasten mellom mestring/skade og spenning/frykt som gir den ekstra nervepirrende følelsen av skrekkblandet fryd som barnet vil oppleve gjennom den risikofylte leken (Sandseter, 2010c). Muligheten for at et barn kan skade seg vil være tilstede. Et skrubbsår eller en forstuet arm er noe som kan behandles, men alvorlige invalidiserende skader og i verste fall død er selvsagt noe man skal forsøke å beskytte barna i mot (Sandseter, 2010c).

Rammeplanen (2011) har gitt rom for å drive med risikofylt lek i barnehagen. Under fagområdet "kropp, bevegelse og helse" står det at barnehagen skal bidra til at barna skaffer seg gode erfaringer med varierte og allsidige bevegelser og utfordringer. For å kunne arbeide mot dette målet må personalet tilrettelegge for og inspirere til trygg og utfordrende kropplig lek og aktivitet for alle, uansett kjønn og kroppslige, psykiske og sosiale forutsetninger. Personalet skal gi oppmuntrende bekreftelse på barnas sansemotoriske og kroppslige lek samt inspirere alle barn til å søke utfordringer og prøve ut sine kroppslige muligheter.

Barnehagebarn er i en fase i livet hvor det å oppleve og utforske nye miljøer, nye bevegelser og nye utfordringer står veldig sentralt og er spennende for barna. Rasmussen (1996) skriver om barnet som utforsker seg selv og sine omgivelser. De liker leker som er spennende og risikofylt, som setter deres fysiske styrke og mot på prøve, hvor målet er å overvinne selve risikoen.

2.3 Positive fordeler ved risikofylt lek

Sandseter (2010c) mener en risikomestring handler om hvordan barnet oppfatter de signaler man får om risikoelementet i situasjonen, og hvordan barnet knytter dette sammen opp mot tidligere risikofylte erfaringer. En risiko oppfattes og vurderes ulikt fra barn til barn, hvor både personlighet og tidligere erfaringer kan spille inn. Et barn med lite erfaring fra tidligere risikosituasjoner, kan oppfatte graden av risikoen ulikt med den faktiske faren de står ovenfor. For å lære å mestre en risikosituasjon, må barnet nødvendigvis nærme seg situasjonen, noe som igjen øker risikoen. Sandseter (2010c) mener at barnet gjennom daglig å møte farer og risiko i lek vil kunne skaffe seg erfaringer, hvor barnets subjektive oppfatning av risikoen vil bli mer lik den objektivt faktiske risikoen i selve situasjonen. Barnet vil da forstå risikoen mer levende og nøyaktig, og vil ha kunnskap om hvilke handlingsstrategier som er fordelsaktige i slike situasjoner. Barnet blir da i fysisk stand til å mestre sin kropp og de motoriske utfordringene som situasjonen krever, og dermed øker sikkerheten automatisk i slike situasjoner. Barnet lærer seg da gradvis og mestre risikofylte situasjoner, ved tidligere å få prøvd ut forskjellige situasjoner og har tilegnet seg de kroppslige ferdighetene som gjør det mulig å reagere riktig i enhver risikofylt situasjon (Sandseter, 2010c). Barn som lykkes i å mestre noe, gir uttrykk for glede, trivsel og trygghet, noe som igjen gir et positivt selvbilde (Moen & Jacobsen, 2007). Det er viktig at barnet får anledning til å møte, utforske og overvinne fysiske utfordringer gjennom lek. Dette vil kunne ha en positiv effekt på barnets fysiske og mentale helse ved at de blir kroppslig sterke, smidige og god fysisk form. Samtidig vil barnets mentale styrke og en økt tro på egen mestring igjen føre til en økt selvoppfatning og selvtillit for barnet (Sandseter, 2010c). Det er slik barnet utvikler seg til å kunne mestre ulike hendelser. De trenger å få teste sine egne grenser og stadig mestre nye oppgaver.

Barna leker, lærer og utvikler seg innenfor det Csikszentmihalyi kaller flytsonen. Dette kan vi altså se i den risikofylte leken, hvor barn tilpasser seg aktiviteten på en progressiv måte etter barnets egen motorikk og risikomestring (Sandseter, 2010c). Csikszentmihalyi mener det optimale for læring og utvikling er at man er i en flytzone hvor det finnes en fin balanse

mellom barnets ferdigheter og de utfordringer som ligger i situasjonen. Dermed unngår man kjedelighet ved for enkle situasjoner og angst for de vanskelige. Han hevder mennesket er i den beste flytbevegelse når det er konsentrert, oppslukt og nærværende i den gjeldende situasjon (Bagøien, 2006).

I tillegg til motoriske og psykiske gevinster ved risikofylt lek påpeker også Sandseter (2010a) sosiale ferdigheter som samarbeid, lederskap og endringskompetanse. Den risikofylte leken er fylt med fordeler. Naturen byr på mange situasjoner som gjør at barn må kunne ta ansvar for sine handlinger, lære hva som er farlig og hva de selv er i stand til å gjøre. Barn som leker i skog og mark utvikler gode egenskaper til å ferdes trygt (Bagøien & Storli, 2002).

2.4 Den risikofylte lekens seks kategorier

Sandseter (2007) har utarbeidet seks forskjellige kategorier innenfor risikofylt lek.

- Lek i store høyder:
Barnet klatrer i tre, hopper ned fra høyder, balanserer i høyder, henger, slenger eller disser i såkalte "tarzandisser" i høyden. Her er det en fare for at barnet kan falle ned.
- Lek med stor fart:
Barnet disser i høy fart, rutsjer, sklir eller aker, løper i høy og ukontrollert fart, sykler eller renner fort på ski. Her er det en fare for at barnet kan støte bort i noe. Enten andre barn eller gjenstander det kan møte på.
- Kamp og slåsseleker:
Barna jager og fanger hverandre, lekeslås, lekebryter eller lekefokter sammen. Her kan det være en fare for å skade hverandre.
- Lek på farlige steder:
Lek ved dype vann, bål eller klippekanter. Forekommer oftest når barna er på tur. Her kan det være fare for at barna faller på/ned/inn i noe.
- Lek med farlige redskaper:
Barna holder på med kniv, sag, hammer og spiker, tau, øks osv.
Fare for at barna kan skjære seg, slå, stikke seg.
- Lek hvor barna kan gå seg bort/bli borte.
Lek hvor barna får gå på tokt og utforske alene, uten de voksne. Her er det en fare for at barna kan gå seg bort og bli borte.

2.5 Grensesetting

Det vil alltid finnes forskjeller i fra barnehage til barnehage og fra person til person. I noen barnehager har personalet felles tydelige grenser, mens i andre er det avhengig av hvem som er på jobb til hvilket tidspunkt (Rasmussen, 1996). Noen barnehager kan gå så langt som å kutte av de nederste greinene på trærne for at barna ikke skal få muligheten til å klatre opp, mens andre har lagt barnehagens uteområdet ved høye og bratte fjellkanter.

For at barnet skal kunne lære seg å mestre en risikosituasjon, altså risikostyring, må det nødvendigvis på en eller annen måte nærme seg denne situasjonen, og dermed øke risikoen. Dette er for mange foreldre og andre voksne et dilemma. Mange voksne vil heller fjerne risikokilden slik at barna ikke havner i noen risikosituasjoner. Dermed får barna heller ikke noen erfaring med hvordan de skal forholde seg til de ulike risikokildene (Sandseter, 2007). Som tidligere nevnt har barn behov for å øve opp sin risikostyring, men for barnehagebarn vil ikke bare egen risikooppfatning, men også barnehagepersonalets risikooppfatning være avgjørende for hvor stor risiko barna får anledning til å søke i leken. De begrensningene voksne setter for barnet i lek er ofte lagt på grunnlag av den voksnes egen oppfatning av hva som er farlig.

De ansatte i barnehagen har et ansvar for barna og deres helhetlige utvikling i løpet av den tiden de tilbringer i barnehagen, noe som ikke bare innebærer å beskytte dem fra skader, men også å gi tilstrekkelig med stimulerende utfordringer. Det er derfor viktig at barnehagepersonalet ikke lar egen bekymring være styrende for hvordan barna får utfolde seg, men at de er oppmerksomme på hvert enkelt barns mestringsnivå og spenningsbehov. Dermed får alle muligheten til å oppleve spenningsfylte aktiviteter og begeistring ved å føle både glede og frykt: den sitrende følelsen av skrekkblandet fryd mener Sandseter (2010c).

3.0 METODE

Metode er en fremgangsmåte for å innhente relevant data i et forskningsprosjekt. Vi må tenke på metode som et redskap. Et slikt redskap er en framgangsmetode for å få svar på spørsmål og få ny kunnskap innenfor et felt. Metodene dreier seg om hvordan vi innhenter, organiserer og tolker informasjon (Larsen, 2007).

I følge Larsen (2007) skilles det i mellom to hovedtyper av metode, undersøkelser som gir kvalitative eller kvantitative data. Det er problemstillingen som avgjør valg av metode i en vitenskapelig oppgave. Problemstillingen min er: I hva slags situasjoner og hvor opplever barn spenning i barnehagens uteområdet? For å belyse denne problemstillingen har jeg valgt å bruke kvalitativ metode. Dette er en metode som gir ikke-tallfestbare svar (Larsen, 2007). I en kvalitativ metode har man muligheten til å gå ned i dybden på temaet, og derfor kan jeg lettere skaffe meg en helhetsforståelse av tematet jeg ønsker å fordype meg i. Samtidig får jeg gjennom kvalitativ metode som her er intervju, muligheten til å møte intervjuobjektet ansikt til ansikt, noe som er en fordel med tanke på at jeg ønsker å få fram barnas egne opplevelser og tanker. Jeg får også muligheten til å stille oppfølgingsspørsmål underveis, noe som kan gi meg bedre og mer utdypende og tydelige svar.

3.1 Design

Strategi for bacheloroppgaven var å gjennomføre barneintervju. Noe som var nytt og spennende for meg, og jeg valgte derfor å utfordre meg selv på dette. Jeg valgte den kvalitative metoden ved å bruke kvalitativt intervju. Et kvalitativt intervju kjennetegnes ved at informanten selv formulerer sine egne svar (Larsen, 2007). På forhånd valgte jeg å skrive intervjuguide, med mange åpne spørsmål og oppfølgingsspørsmål til hvert hovedpunkt i stikkordsform. Larsen (2007) definerer en intervjuguide som en liste med spørsmål eller stikkord som brukes for veiledning under intervjuet. Ettersom spørsmålene ikke ble stilt i rekkefølge regnes intervjuet som et ustrukturert intervju. Intervjuguiden ble kun brukt som et hjelpemiddel og som til veiledning for meg underveis i intervjuet.

3.2 Utvalg

Barnehagen består av tre avdelinger hvor den ene avdelingen er en friluftsavdeling. Barnehagen ligger helt i utkanten av et boligstrøk, med tett tilknytting til både skog og mark. Friluftsavdelingen ligger rett utenfor barnehagens inngjerdede uteområdet. De har tilgang på ei varmehytte, som består av garderobe, toalett og et fellesrom med kjøkken. Området rundt

varmehytten er preget av naturlige omgivelser som tett skogvekst, store og små steiner, leirbål med gapahuk og naturlekeplass. Det finnes per i dag ingen offentlig definisjon på hva en friluftsbarnehage skal inneholde (Lysklett & Emilsen, 2007). Mange kaller seg en friluftsbarnehage på grunnlag av at de tilbringer mye av tiden sin ute – uansett vær, andre fordi de drar på tur flere ganger i uken og har stort fokus på fysisk aktivitet, utetid og kosthold. Jeg valgte denne barnehagen ettersom jeg var der i praksis, og derfor har kjennskap til barna i fra før.

For å velge ut mine kandidater til gruppeintervjuet med barn, valgte jeg å bruke metoden utvelging ved selvseleksjon som en ikke-sannsynlighetsutvelging. Dette brukes når målet for undersøkelsen er å oppnå mest mulig kunnskap innenfor et felt uten og nødvendigvis si at dette gjelder for flere enn de som var med i undersøkelsen. Larsen (2007) definerer utvelging ved selvseleksjon ved at kandidatene selv avgjør om de ønsker å være med i undersøkelsen eller ikke. Dette kan gjøres ved at man spør en gruppe mennesker om noen har lyst å være med, og de som selv ønsker bidrar til undersøkelsen.

Barna var i gang med leken etter å ha vært ute hele dagen da jeg ankom barnehagen. Jeg spurte barna om noen hadde lyst å bli med i garderoben for å snakke litt om deres utelek. Det var stor respons fra barna, de fem første fikk bli med. Deretter måtte jeg sette en grense. For mange informanter på en gang kan fort bli for mye og det kan være lett å miste fokuset på det vi skal snakke om, spesielt med barn som informanter.

Jeg valgte å intervju barna i gruppe. Dette valgte jeg fordi det ofte kan være lettere for barna å snakke omkring et bestemt tema når det er flere tilstede. Jeg hadde på forhånd ønsket at barna skulle samtale seg i mellom, dette for at barnas forskjellige meninger og tanker skulle komme til syne. Utfordringen ved barneintervju i gruppe, ligger i å skape et samspill der alle opplever seg anerkjent, verdsatt og hørt (Løkken & Søbstad, 2006). Det er viktig at barna opplever gode og trygge rammer rundt barneintervjuet, derfor valgte jeg å ta med barna ut i garderoben. Dette er et kjent sted for barna, samtidig ble vi litt skjermet fra de andre barna i barnehagen som oppholdt seg på fellesrommet.

En gutt og en jente på 5 år og tre jenter på 4 år ble med meg ute i garderoben for å prate omkring temaet risikofylt lek på barnehagens uteområdet. Alle barna har gått på barnehagens friluftsavdeling i minst ett år, bor i nærheten av barnehagens nærmiljø og kjenner hverandre godt. Dette er et gunstig utgangspunkt for gruppeintervjuet.

3.3 Materiale

På forhånd av intervjuet laget jeg en intervjuguide som ble godkjent av mine veiledere. Jeg delte intervjuguiden inn i fire hovedpunkter. Under hvert punkt hadde jeg flere stikkord og oppfølgingsspørsmål som kunne være aktuell underveis i intervjuet. Til slutt hadde jeg et eget punkt med oppsummering, dette for at jeg skulle være sikker på at jeg hadde fått de svarene jeg hadde behov for og at barna skulle ha muligheten til å fortelle hvis det var noe de ikke følte de fikk fram tideligere i intervjuet.

Jeg valgte å ta med tegninger av forskjellige situasjoner i uteleken for å vise barna og samtale rundt disse. Jeg hadde med tre ulike tegninger. Den første tegningen var av en mann som klatrer i et tre, den andre av to pingviner som aker på et akebrett og den tredje av en gutt som står på ski. Figurene på tegningene har tydelige ansiktssuttrykk og kroppsspråk, noe jeg var bevist på i utvalget av tegningene. Bruk av hjelpemidler som tegninger i barneintervju er veldig aktuelt og kan være med på å redusere angst og uro, samtidig som det kan øke barns forståelse for temaet og dermed gir gode svar i en intervjusituasjon (Løkken & Søbstad, 2006).

3.4 Prosedyre

Ettersom jeg var i praksis på en friluftsavdeling hvor barna tilbringer mye av tiden ute, var dette en flott anledning til å bli kjent med barna og barnehagens uteområdet på. Jeg informerte tidlig de ansatte på avdelingen om mitt tema og problemstilling for bacheloroppgaven. De ansatte var meget interesserte, spesielt med tanke på at midt i praksisperioden holdt Sandseter et foredrag om risikofylt lek til alle ansatte i barnehagen. Derfor var temaet i fokus på flere personal- og avdelingsmøter i perioden. Pedagogisk leder var veldig entusiastisk i forhold til at jeg fikk gjennomføre barneintervjuene jeg trengte på deres avdeling. Etter endt praksis skrev jeg et informasjonsskriv til alle foreldrene, hvor jeg informerte om min bacheloroppgave og barneintervjuet som skulle gjennomføres. Alle foreldrene hadde muligheten til å gi beskjed om at de ikke ønsket at deres barn skulle delta.

Jeg avtalte tidspunkt for barneintervjuet med pedagogisk leder, og kom som avtalt til barnehagen denne dagen. Barna hadde akkurat kommet inn i varmekyten etter dagens skitur, og alle var i aktiv lek. Jeg ble med en gang invitert inn i leken til noen av barna. Etter rundt en halv time spurte jeg barna om noen ville bli med for å prate om uteleken ute i garderoben.

Jeg startet intervjuet med å spørre barna om det var greit at jeg tok opp samtalen på båndopptakeren og fortalte at det var ingen andre enn jeg som skulle høre på dette, og at jeg skulle skrive det ned før det ble slettet. Alle barna aksepterte dette. Jeg valgte å bruke båndopptaker på intervjuet, dette på grunn av at jeg som intervjuer da kan holde fokus igjennom hele samtalen. Jeg ønsket også å ha hendene frie til å gjøre bevegelser for barna og samtidig vise et åpent kroppsspråk. Jeg gjorde også et bevist valg ved å legge arket med intervjuguiden ved siden av meg på gulvet.

Jeg og to barn satt på gulvet, mens de tre andre barna satt foran oss på benken i garderoben. Sammen dannet vi en ring. Jeg informerte barna om at de når som helst kunne avbryte samtalen om de ikke lengre ønsket å delta. I starten var barna veldig opptatt av båndopptakeren, om hvor høyt de måtte snakke for at de skulle høres, hvor langt den hadde kommet osv. Jeg lovet barna at vi kunne høre på samtalen når vi var ferdig.

Tegningene ble aktivt brukt i løpet av hele samtalen og var til god hjelp for meg. Det virket som at barna også hadde stort utbytte av bildene. De hadde noe å feste blikket på, holde i og muligheten til å snakke ut i fra. Jeg brukte intervjuguiden som en veiledning, men fulgte ikke spørsmålene i kronologisk rekkefølge. Samtalen gled naturlig hele veien, og barna snakket ivrig om sine opplevelser i barnehagen. Jeg fikk svar på det jeg spurte om.

Det var nyttig for meg at jeg hadde gjort gode forberedelser på forhånd av intervjuet. Dette gjorde at jeg fikk muligheten til å løsrive meg fra intervjuguiden og fikk bedre mulighet til å observere barnas kroppsspråk og uttrykk. Samtidig synes jeg at utbyttet ble bedre ettersom jeg selv kunne bruke mye av meg selv og mitt kroppsspråk. Etersom barneintervjuet varte i 30 minutter, var ikke alt like relevant for intervjuguiden og problemstillingen, derfor plukket jeg ut deler som jeg transkriberte. Jeg hørte gjennom båndopptaket flere ganger for å være sikker på at jeg hadde fått med meg det viktigste, og slettet da opptaket fra båndopptakeren. Videre plukket jeg ut bruddstykker fra det som var transkribert, og skrev det til en sammenhengende tekst i resultatdelen.

3.5 Refleksjon over egen metode

Larsen (2007) mener validitet handler om at data som er samlet inn er relevante i forhold til å kunne besvare problemstillingen. Gjennom kvalitative metoder som intervju, er det enklere å sikre høy validitet enn i kvantitative metoder. Her får man muligheten til å foreta justeringer underveis i intervjuet, hvis man oppdager at spørsmålene ikke belyser problemstillingen.

Reliabilitet viser til pålitelighet og troverdighet. Under hele prosessen har jeg vært flink med å behandle informasjonen på en nøyaktig måte. Som tidligere nevnt, brukte jeg båndopptaker igjennom hele intervjuet. Båndopptakeren gir meg korrekt informasjon, noe som igjen sikrer meg høy reliabilitet ved at jeg klarer å holde orden på hvem av barna som sa hva i ettertid. Jeg slipper å notere underveis, noe som er en fordel ved at jeg får bedre fokus på kroppsspråket til informantene og selv får brukt mitt kroppsspråk tydelig. Både kroppsspråk og tonefall kan være med på å understreke eller svekke et utsagn og kan dermed ha muligheten til å påvirke tolkningen av intervjuet.

Svakheten ved å gjennomføre et barneintervju, er at jeg kan påvirke svarene til barna. Jeg får muligheten til å bruke mitt kroppsspråk til å vise negativitet til svar jeg ikke ønsker. Derfor var jeg opptatt av å vise et ivrig engasjement gjennom hele intervjuet, uansett hvilke punkter vi snakket om. Jeg ønsket at barna skulle få muligheten til å komme med de utsagnene de ønsket, uten at jeg skulle reagere på dette. Ved å unngå spørsmål som legger opp til svarene, blir man som intervjuer passiv i forholdet til å påvirke resultatet. Styrken ved å gjennomføre intervju med barn er at man får ærlige svar, barna sier som regel det de mener der og da. Ved intervju får man også muligheten til å gå mer i dybden, og jeg fikk spurt mange oppfølgingsspørsmål til barna omkring tema jeg merket barna var mere opptatt av.

Jeg intervjuet kun fem barn, og kan derfor ikke uttale meg om alle barnas holdninger til risikofylt lek i denne barnehagen, men kun ta for meg tanker og meninger fra de fem barna i denne forskningsoppgaven.

4.0 RESULTAT

I og med at jeg har brukt ustrukturert intervju som metode er det vanskelig å dele opp svarene etter spørsmålene. Jeg har derfor valgt å dele inn i noen hovedpunkter og skrive et sammendrag fra intervjuet under hvert punkt. Ettersom barna ga meg mye lik informasjon velger jeg å skrive resultatene samlet, men uthever noe av de enkelte barnas utsagn.

4.1 Barnas opplevelse av risikofyllt lek

Det var ikke mye barna synes var skummelt i barnehagen. De hadde gode holdninger til seg selv og sitt ferdighetsnivå, og de synes selv de mestret en rekke situasjoner. Tidlig i intervjuet kom vi sammen fram til at den følelsen når det kribler i magen, er den følelsen man får når man har det artig og samtidig litt skummelt på samme tid. Barna kunne ha noen vanskeligheter med å sette ord på hvordan de opplever de ulike situasjonene ute i barnehagen, men kribling i magen var noe som gjentok seg gjennom alle spørsmålene og ble mye brukt. Tj4 beskrev følelsen slik: "Nånn gang krible det i magen. Nånn gang krible det fra under stortåa og helt oppi håret. Ja nesten så det står midt opp."

Da vi snakket videre om kriblingen i magen som oppstår når man gjør noe som er veldig spennende ute i barnehagen, spurte jeg om barna fikk følelsen av at de bare måtte gjøre det som fremskyldte denne følelsen igjen og igjen. Barna nærmest ropte "jaaaa" i kor og det var spesielt ski - og ake aktiviteter som ble trukket fram av barna.

4,2 I hvilke situasjoner opplever barn spenningsfylt lek

Gjennom hele intervjuet forteller barna om mange forskjellige situasjoner hvor de opplever at det kribler i magen og om den spenningsfylte leken.

Barna trekker fram mye ski – og ake aktiviteter underveis, dette kan relateres til at det er vinter og mye snø da jeg gjennomførte intervjuet i barnehagen. De forteller at de alltid har med seg ski og staver til barnehagen, og bruker de aktivt på barnehagens uteområde. Aj4 viser meg hvordan hun går på ski ved å strekke armene frem og tilbake, i diagonal takt med beina. For større hurtighet, øker hun gradvis bevegelsene sine, bøyer knærne og forteller at det er lurt å gjøre dette i nedoverbakkene. Alle barna enige i at det ga større fart. Barna er enstemmige i at nedoverbakker gir mest fart og dermed er mest spennende. Her kan de fortelle at det kribler mye i magen, men at de aldri er redde. Barna forteller videre om mange slags varianter de bruker for å ake seg nedover bakken på. De bruker akebrett eller akematter som barnehagen

har tilgjengelig. Noen ganger aker de også rett på snøen. De aker ofte på rumpa, men synes det kan være gøy å variere ved å ligge på magen eller ryggen i tillegg. Andre ganger kan de til og med ake baklengs, enten alene eller i tog med andre. Aj4 forteller at hun flere ganger tar fart og løper utover bakken, før hun kaster seg ned på knær og sklir videre nedover. Alle barna konkluderer med at det er gøy å ake og gå på ski, selv om de har falt og slått seg mange ganger.

Fekting med spikkede tresverd er populært hos barna, og de fortalte flere forskjellige historier om hvem som hadde slått hvem, hvem som fikk vondt og hvor på kroppen de fikk vondt. Dette var historier som inneholdt både tårer og blod. Men barna påpekte at de ikke gjorde hverandre vondt med vilje, det var mest på liksom. Dette var en aktivitet som de synes var artig og som ga mye spenning, og som Tj4 understreket: "Det er jo itj alltid det bli såå vondt da."

Både på sommers og vinterstid fortalte barna at de klatret mye i trær, både med og uten seler. På spørsmål om hvor høyt de våget å klatre, sier Kg5 at han klatrer aldri noe høyt opp i treet ettersom det er en fare for at han kan falle ned. Han understreker dette med at når det er vind svaier det mye i toppen av treet og da klatrer han ikke opp i det hele tatt. Han illustrerte dette ved å reise seg opp og svaie med hele kroppen fra side til side. Samtidig forteller Aj4 at det kribler litt i magen når hun klatrer høyt.

Da jeg spurte barna om de noen gang hadde gått seg bort, enten de var på tur eller ute i barnehagen, fortalte Tj4 ivrig om den gangen Aj4 gikk seg bort da hele barnehagen var på skitur i lysløypa i barnehagens nærområde. Hun forteller at hun gikk langt bort, med ekstra trykk på "langt". Da jeg spurte Aj4 om hun synes dette var gøy eller om det var skummelt sa hun med rolig stemme mens hun så ned i gulvet: "Da vart æ redd, ja"

Barna fortalte om mye lek og spennende aktiviteter de driver med på barnehagens uteområdet. Leker med høy fart og i store høyder ble tydelig trukket fram, dette gikk igjen i hele intervjuet. Kamp og slåsseleker var også en tydelig vinner, hvor det ble brukt selv spikkede sverd.

4,3 Hvor på barnehagens uteområdet opplever barn spenningsfylt lek

Barna forteller om flere steder hvor de opplever spenningsfylt lek på barnehagens uteområde.

På fotballbanen ved barnehagens uteområdet er det laget en stor snøhaug, hvor de har gravd mange snøhuler med forskjellige ganger inne i haugen. Barna kunne fortelle at de elsket spenningen som kriblet i magen da de lekte "sura" inne i snøhulene. Det kriblet fordi de aldri viste hvem som kom i mot de inne i gangene, og dermed mente de spenningen lå i om de plutselig kunne bli tatt av den som var "sura". Barna fortalte at snøhaugen nå var blitt til en ishaug, med veldig glatt underlag. Å ake ned fra ishaugen går derfor veldig fort, og barna ga uttrykk for at de synes det er morsomt. "Ja, men no e det *for* glatt bortpå der", kunne Tj4 meddele. Videre påpekte barna at det ikke lengre var lov å ta med akebrett eller akematter opp på ishaugen.

Aj4 peker ut av vinduet og bort på et hopp som er bygget nederst i akebakken på barnehagens uteområdet. Der bruker barna ofte å hoppe, både på ski og med akebrett. Barna forteller at de benytter seg både av akebakken, jordet, fotballbanen og skogen på barnehagens uteområde for å gå på ski og ake. I løpet av vinteren har de også vært en gang i nærmiljøets lysløype.

Når barna forteller at de sitter rundt bålet, uttrykker de en hvis spenning og redsel for dette. Dette er fra samtalen mellom barna, uten at jeg blandet meg inn: "Vi e redd for at vi ska døtt nedi bålet. Å brenn opp!" forteller Aj4. "Ja, da kan det bli vondt. Ikke nå lurt å brenn opp nei" sier Kg5. "Nei, da dør'n.." konkluderer Tj4 raskt. Videre fortalte de at huden på kroppen kunne fort bli for varm når man er i nærheten av bålet, og de var redde om flammene i bålet ble litt for kraftige.

Barna ga uttrykk for at det er mange steder hvor de har muligheten til å drive med spenningsfylt lek på barnehagens uteområdet. De påpekte at de hadde et stort uteareal som det ikke var gjerde rundt. Derfor kunne de lett gå bort på fotballbanen, jordet eller til skogen.

4,4 Grensesetting

Barna forteller at de har klare grenser på hva som er lov og ikke i barnehagen. Det er de voksne som bestemmer og setter grensene på hva barna kan gjøre på barnehagens uteområdet.

Barna fortalte at barnehagen har flere redskaper som de kunne bruke ute i barnehagen. Dette er redskaper som er spisse eller skarpe, slik som kniv, sag, hammer eller spiker. Her fortalte barna at de får lov til å bruke redskapene, men da må de voksne se på. Knivene fikk de kun lov å bruke på sommerstid til å spikke på pinner, men kun to barn i gangen sammen med en voksen.

Barna gir uttrykk for at de ikke tørr å klatre lengre opp i treet selv om de er festet i klatretau og en voksen sikrer dem. Det morsomste var å hoppe ned igjen. Dette var det flere av barna som viste med kroppsspråket sitt. Da jeg brukte ordet rappellerer var dette ukjent for barna, men de poengterte at uansett hva det kalles, var det i alle fall gøy og ikke skummelt i det hele tatt.

Barna fortalte at de hadde tydelige regler og grenser når de oppholdt seg rundt bålet. Da jeg spurte hvem som hadde bestemt disse reglene, svarte barna i kor at dette var de voksne som bestemte. De kunne også fortelle at de voksne brukte å si ifra til barna hvis de var for nære bålene og ta de med bort ifra bålet. Dette for at de ikke ønsket at barna skulle skade seg, de gjorde det kun for å være snille mot barna mente barna selv.

På et generelt spørsmål om barna får lov til det meste av det de ønsker, kommer de fort med de generelle reglene som gjelder for utetiden, som f. eks at de ikke har lov til å forlate uteområdet om det bare er en voksen ute. Er det to eller flere voksne ute, må de alltid si i fra om de forlate uteområdet for å gå bort til akebakken, på jordet eller til fotballplassen. Dette forklarer de med at de voksne alltid må kunne se alle barna, og vite hvor de er slik at ingen kommer bort. Videre forteller de om en hendelse hvor et barn en gang gikk seg bort og barna måtte hjelpe til med å lete. Her fikk jeg en detaljert beskrivelse av hvor de gikk for å lete og hvem som til slutt fant barnet. Som også tidligere nevnt fortalte barna at de voksne nettopp hadde satt en grense ved at nå var det ikke lengre lov å ta med akebrett og akematter bort til ishaugen, barna trodde dette var fordi de fikk altfor stor fart.

Barna har god kontroll på barnehagens grenser, og viser at de vet konsekvensene av hva som kan skje og hvorfor personalet setter grenser.

5.0 DRØFTING

I denne delen skal jeg ta for meg resultatene jeg fikk fra intervjuet med barna. Resultatene skal jeg drøfte opp mot relevant teori for å best mulig belyse problemstillingen min. Jeg kan på bakgrunn av intervjuet ikke si noe om hvordan alle barna i barnehagen opplever og utøver den risikofylte leken, men kun de fem barna jeg intervjuet.

5.1 Barnas opplevelse av risikofylt lek

Gjennom hele intervjuet med barna ble det brukt mye og tydelig kroppsspråk. Barna fortalte ofte med store øyne om det som var spennende og brukte synlig og tydelige håndbevegelser når de forklarte hvordan de beveget seg i forskjellige leksituasjoner. Flere ganger reiste noen av barna seg opp og gikk ut på gulvet for å illustrere med hele kroppen. Barn kommuniserer også gjennom kroppslige uttrykksformer, derfor er det viktig at de voksne er oppmerksom på, forstår og tolker barnas kroppsspråk (Høigård, Mjør & Hoel, 2009). Dette understreker betydningen av barns kroppsspråk i tillegg til det verbale språket. Ved hjelp av kroppsspråket får barna forsterket det de ønsker å formidle. Barnas bruk av kroppsspråk i intervjuet var medvirkende til å tolke hvordan de opplevde den risikofylte leken i barnehagen.

Barna uttrykte at det ikke var mye de syntes var skummelt i barnehagen. De hadde veldig gode holdninger til seg selv og sitt ferdighetsnivå, og de ga uttrykk for at de selv mestret en rekke situasjoner. Når barnet opplever mestring, gir dette en positiv effekt på barnets fysiske og mentale helse, samtidig som tro på egen mestring fører til bedre selvoppfatning og selvtillit (Sandseter, 2010c). Med god fysisk og mentalt styrke er barnet bedre i stand til å møte nye utfordringer og mestre ulike situasjoner som det møter på i hverdagen. Får ikke barnet muligheten til å mestre nye situasjoner, får de heller ikke muligheten til å utfordre seg og utviklingen kan stagnere over tid. Dette kan vi også se i flytsonemodellen til Csikszentmihalyi som Kibsgaard & Sandseter (2010) skriver om. Flytsonemodellen handler om å gi passende utfordringer som står i samsvar med barnets mestringsnivå. Det må være en balanse, slik at det ikke blir for vanskelig, ikke for enkelt og ikke for fort kjedelig for barnet. Barn søker både spenning og trygghet.

Den spenningsfylte leken er en naturlig del av barns lek og utforskning av omgivelsene og seg selv (Sandseter, 2010b). Det er viktig at barnet får anledning til å møte, utforske og overvinne fysiske utfordringer gjennom lek. Det vil kunne ha en positiv effekt på barnets fysiske og

mentale helse ved at de blir kropplig sterke, smidige og i god fysisk form. Samtidig vil barnets mentale styrke og en økt tro på egen mestring igjen føre til en økt selvoppfatning og selvtillit for barnet (Sandseter, 2010c). Det er slik barna utvikler seg til å kunne mestre ulike risikohendelser de møter på. De trenger å få testet egne grenser og oppleve mestring av nye oppgaver og opplevelser.

Barna uttrykker tydelig en sterk interesse for å drive med risikofylt lek ute i barnehagen. Tidlig i intervjuet kom vi sammen fram til at den følelsen når det kribler i magen, er den følelsen man får når man har det artig og samtidig litt skummelt på samme tid. Barna kunne ha noe vanskelig med å sette ord på hvordan de opplever de ulike situasjonene ute i barnehagen, men kribling i magen var noe som gjentok seg igjennom alle spørsmålene og ble mye brukt. Som Tj4 beskrev følelsen: "Nånn gang krible det i magen. Nånn gang krible det under stortåa og helt oppi håret. Ja nesten så det står midt opp." Uten en konkret følelse å spille på, kunne det fort ha blitt noen misforståelser.

5,2 I hvilke situasjoner opplever barn spenningsfylt lek

I følge Sandseters (2007) sine seks kategorier innenfor risikofylt lek, er barna innom flere av disse kategoriene og betegner de som spenningsfylt med mye kribling i magen.

Ski- og ake aktiviteter ble diskutert mye blant barna igjennom hele intervjuet. Ski og aking er en stor del av barnehagehverdagen deres ute på vinterstid, og de forteller ivrig at de selv tilpasser aktivitetene til deres mestringsnivå. Dette går under Sandseter kategori angående lek med stor fart, hvor det kan være en fare for at barnet kan støte bort i noe, enten gjenstander eller andre mennesker. Barna ga uttrykk for at de søker spenning uavhengig av tidligere opplevelser hvor de har fått for stor og ukontrollert fart, og derfor kommet i skade for å kjøre inn i både varmekyten og vedstabelen som står plassert nedenfor barnehagens akebakke. Barna forklarte at følelsen med kriblingen som oppsto i magen, var så gøy og derfor ønsket barna å gjenta det som framskyndte denne følelsen igjen og igjen. Dette kan tyde på at barnas følelser gir en kroppslig spenning hvor alle sanser holdes vidåpen. Da aktiveres en rekke prosesser i kroppen, barnas puls og blodtrykk øker, og man kommer i en tilstand av sensorisk våkenhet hvor man er fokusert og rede til å respondere og mobilisere. (Sandseter, 2010a) Barnas adrenalin pumper rundt i kroppen og de sies å få adrenalinkick.

Da barna forteller om mange slags måter man kan ake seg nedover bakken på, viser dette at barna oppsøker spenning etter sitt eget nivå. Ett av barna synes det var best å ake på rumpa

med ansiktet framover, da kriblet det i magen hennes. Noen av de andre barna mente det kriblet mest i magen da de akte baklengs og gjerne i tog sammen med andre barn. Dette viser at barna er av forskjellig oppfatning når det gjelder spenningsnivå, og at mestringsnivået må tilpasses hvert enkelt barn. Det kan være mestring og utvikling for et barn i seg selv å ake nedover en bakke bare på rumpa, mens for andre kan dette fort bli altfor kjedelig. Her slutter jeg meg igjen til flytsonemodellen til Csikszentmihalyi, hvor hvert enkelt barn må finne sin egen balanse mellom kjedelig og vanskelige utfordringer.

Da ei av jentene demonstrerte med hele kroppen sin hvordan man går diagonalgange på ski, og hvordan stakebevegelsene ble utført for å få større fart i nedoverbakkene, viser dette at barnet har gode kunnskaper og ferdigheter for å beherske skigåingen. Merleau-Ponty legger stor vekt på at kroppen lærer igjennom bevegelser og erfaringer (Løkken, 2010). Ettersom barnet har disse bevegelsene innøvd, er det nærliggende å tro at hun har erfaring med skigåing og har opplevd dette tidligere.

Ved lek i store høyder, som også er en av Sandseters (2007) seks kategorier innenfor risikofylt lek, gir barna tydelig uttrykk for at de vurderer risikoen i forhold til sitt eget ferdighetsnivå. Klatring i trær var veldig aktuelt i barnehagen, både på sommer og vinters tid. Kg5 meddeler at han ikke klatrer høyere opp i treet enn på de nederste greinene. De andre barna forteller at de også gjorde det før, men nå behersker de å klatre mye høyere opp mot toppen. Dette kan tyde på at de andre barna har vært gjennom en prosess hvor de gradvis har øket risikoen og nærmet seg toppen av treet. Barna har fått tro på egen mestring, utviklet seg og tilpasset aktiviteten etter en passende progresjon (Sandseter, 2010c). Kg5 er ikke kommet like langt som sine jevnaldere når det gjelder klatring i treet. Det er viktig at han kjenner på sine egne grenser og risikonivå, for at også han gradvis skal beherske og klatre høyere opp i treet.

5,3 Hvor på barnehagens uteområdet opplever barna spenningsfylt lek

Sandseter (2010b) mener det beste alternativet for å drive med risikofylt lek er i naturlige omgivelser. Ingen andre miljøer gir like godt utgangspunkt for sansemotoriske utfordringer og like mange muligheter som naturen har å by på. Det er en viktig forutsetning med et godt uteområdet i barnehagen for at barna skal kunne møte spenning og risiko i leken. Et miljø preget av ulike komponenter som inviterer barna til lek og engasjement, er et miljø hvor barna ser mulighetene til god og spennende lek i følge begrepet affordances (Fjørtoft, 2010).

Barna viser til flere områder på barnehagen hvor de opplever kribling i magen ved forskjellige aktiviteter. Akebakken utpekte seg tydeligst fra barna, hvor de beskrev bakken som svært svingete og bratt. Her var det en viss fare for at barna kunne kjøre inn i et tre, i varmekyten eller en vedstabel. Barna fortalte at det kriblet mye i magen og det var spennende da de akte nedover bakken, nettopp fordi de var usikker på om de kom seg trygt ned. Som tidligere nevnt er det kontrasten mellom mestring/skade og spenning/frykt som gir den ekstra nervepirrende følelsen av skrekkblandet fryd som barnet vil oppleve gjennom den risikofylte leken (Sandseter, 2010c). Har barna behersket å kjøre ned denne bakken hver eneste gang, har de ikke fått like stort utbytte som de nå får. Spenningen ligger i om de støter bort i noe og hvordan hver eneste tur ned denne bakken forekommer. Uten denne spenningen kan barna fort miste interessen for akebakken på barnehagens uteområdet.

Mye av barnehagens uteområdet er dekket av skog, hvor barna får muligheten til å oppleve spenning i naturlige omgivelser. Trær, trehytter, disser, store steiner og bratte stigninger er med på å gi barna gode muligheter for opplevelse av spenning samt utmerket motoriske ferdigheter (Aadland & Lundhaug, 2010). Uten slike omgivelser har det ikke vært like enkelt for barna å få oppleve den spenningsfylte leken daglig. Området innbyr til risikofylt lek.

Et område som går under Sandseters (2007) kategori lek på farlige steder, er i nærheten av bålet. I følge barna tenner barnehagen bål hver eneste dag. Barna uttrykker en viss spenning og redsel for dette, og viser at de er klar over hvilke mulige konsekvenser det kan gi om de er uforsiktede i nærheten av bålet. I den risikofylte leken er muligheten for at barnet kan skade seg tilstede, men personalet skal selvsagt forsøke å beskytte barna i mot de alvorligste skader som kan oppstå (Sandseter, 2010c). Derfor er det nødvendig med grensesetting.

5,4 Grensesetting

Barna var klar over barnehagens grensesetting og ga uttrykk for at de fulgte reglene som ble gitt. De fortalte mange av reglene og viste at de hadde god kontroll på hva som var lov og ikke. De var av den oppfatningen at det var de voksne som bestemte reglene som gjaldt, men reglene ble satt på barnas premisser. Barn har behov for å overvinne egen risikomestring. Det er ikke bare barnas egen risikooppfatning som setter grenser for hvor mye risikomestring de selv har tilgang på, men også de voksnes oppfatninger som setter begrensninger for hva som er tillatt og ikke i barnehagen (Sandseter, 2010b). De voksne har ansvar for å vise omsorg og ta vare på barna når de er i barnehagen. De har ikke bare ansvar for at barnets lek foregår på en forsvarlig og sikkerhetsmessig måte, men de har også ansvar for å gi tilstrekkelig med

stimulering og utvikling hos barna. Her handler det om å ikke bli for overbeskyttende ovenfor barna, men å oppdage en stødig balanse i risikokilder og mestringsnivå. Dette kan sees i samsvar med Rammeplanen (2011) hvor det står at en av barnehagens viktigste oppgave er å gi barna omsorg, nærhet og legge forholdene til rette for allsidig utvikling. Et barn som opplever mye bekymring og beskyttelse fra voksne og blir frarøvet mange risikokilder, kan ofte utvikle angst og oppleve lite risikomestring mener Sandseter (2010b). Det er viktig at personalet i barnehagen diskuterer sammen og utvikler et felles syn på grensesetting i forhold til den risikofylte leken. De voksne bør være tilstede i leken, da man har mulighet til å støtte, hjelpe og ikke minst anerkjenne det barnet som med en skrekkblandet fryd kaster seg ut i en spennende og risikofylt lek. Barnehagen trenger gode voksenmodeller som er tilstede for barna.

6.0 AVSLUTNING

Min problemstilling for denne oppgaven er: I hva slags situasjoner og hvor opplever barn spenning i barnehagens uteområdet? For å belyse problemstilling har jeg satt meg grundig inn i relevant teori og intervjuet fem barn om temaet risikofylt lek i barnehagen.

Jeg tok utgangspunkt i tankene og handlingene til de fem barna omkring spenning og risikofylt lek på barnehagens uteområdet, og kan i denne forskningsoppgaven kun si noe om deres opplevelse av temaet. Jeg kan ikke si noe om hvordan de andre barna i barnehagen opplever spenning, så resultatet kan altså ikke generaliseres.

For å belyse problemstillingen vil jeg nå komme med en kort oppsummering av de svarene jeg fikk i fra barna. På generelt grunnlag var det lite barna ga uttrykk for at de synes var skummelt, og de hadde høye forventninger til seg selv og sitt eget ferdighetsnivå. Det kom fram at de uansett opplevde mye spenning i barnehagehverdagen og det var flere situasjoner som utmerket seg. Dette var situasjoner som lek i høy fart og lek i store høyde, som aking, skigåing og klatring i trær. Lek hvor barna får bruke redskap som hammer, spiker, sverd eller sag var også en kilde til mye spenning. Alle disse situasjonene fant sted på barnehagens uteområdet, som da i skogen, på fotballplassen, på jordet eller i akebakken. Barna ga uttrykk for at de hadde mange muligheter og et stort og variert uteområdet hvor de følte seg trygg men samtidig fikk nok utfordringer. Det tyder på at barna er inneforstått med at den risikofylte leken er en stor del av deres utelek, og at de har gode muligheter til å utøve den slags type lek innenfor barnehagens grenser. Jeg har erfaring med at jo tryggere barna føler seg på barnehagens uteområdet, desto mer risikofylt lek utøver de. Jeg sitter igjen med den oppfatningen av at selv om samfunnet er preget av mye sikkerhetshysteri, får likevel disse fem barna muligheten til å utfordre seg og mestre den risikofylte leken på barnehagens uteområdet.

I arbeidet fram mot denne forskningsoppgaven har jeg fått mye kunnskap og erfaringer som omhandler viktigheten av den risikofylte leken i barnehagen. Dette er noe jeg kommer til å ta med meg i arbeidet som førskolelærer og håper da å få muligheten til å jobbe i en friluftsbarnehage. Jeg har fått en stor forståelse av barns spenningsnivå og har gjort meg opp noen tanker om hvor langt jeg kan la barnet få utprøve seg i en risikosituasjon før jeg må gripe inn.

Det har vært en lang og lærerik prosess som har vært spennende og interessant. Ved videre forskning har jeg ønsket og fått et innblikk i de barnehageansatte sitt syn på den risikofylte leken og videre belyst dette opp mot barnas tanker, meninger og opplevelser.

7.0 LITTERATURLISTE

- Aadland, E.K., & Lundhaug, T. (2010). Naturen som arena for fysisk aktivitet og måltider i barnehagen. I Wilhelmsen, B.U., & Holthe, A. (2010). *Måltider og fysisk aktivitet i barnehagen – barnehagen som arena for folkehelsearbeid*. Universitetsforlaget AS.
- Bagøien, T.E. (Red.). (2006). *Barn i friluft. Om verdifullt friluftsliv*. Oslo: Sebu forlag.
- Bagøien, T.E. & Storli, R. (2002). *Lag en naturlekeplass*. Oslo: Gyldendal.
- Fjørtoft, I. (2010). Fysisk aktivitet i barnehagen. I Wilhelmsen, B.U., & Holthe, A. (2010). *Måltider og fysisk aktivitet i barnehagen – barnehagen som arena for folkehelsearbeid*. Universitetsforlaget AS.
- Høigård, A., Mjør, I., & Hoel, T. (2009) *Temahefte om språkmiljø og språkstimulering i barnehagen*. Oslo: Kunnskapsdepartementet.
- Kibsgaard, S. & Sandseter, E.B.H. (2010). Bevegelseslek i barnekulturen, tradisjoner og kulturelt mangfold. I Sandseter, E.B.H., Hagen, T.L. & Moser, T. (2010). *Barnas barnehage 3. Kroppslighet i barnehagen. Pedagogisk arbeid med kropp, bevegelse og helse*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS.
- Kunnskapsdepartementet. (2011). *Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver*. Oslo: Kunnskapsdepartementet.
- Larsen, A. (2007). *En enklere metode. Veiledning i samfunnsvitenskapelig metode forskningsmetode*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Lysklett, O.B., & Emilsen, K. (2007). Hva kjennetegner menn i natur- og friluftsbarnhager, og hvorfor er det så mange menn i disse barnehagene? I Guldal, T.M., Karlsen, G., Løkken, G., Rønning, F., Steen-Olsen, T. (2007). *Fou i praksis 2006. Rapport fra konferanse om praksisrettet Fou i lærerutdanning*. Trondheim: Tapir akademisk forlag.

- Lysklett, O. (Red.). (2006). *Temahefte om natur og miljø*. Oslo: Kunnskapsdepartementet.
- Løkken, G. & Søbstad, F. (2006). *Observasjon og intervju i barnehagen*. (3. utgave). Oslo: Universitetsforlaget.
- Løkken, G. (2010). Bevegelse er meningen. I Sandseter, E.B.H., Hagen, T.L. & Moser, T. (2010). *Barnas barnehage 3. Kroppslighet i barnehagen. Pedagogisk arbeid med kropp, bevegelse og helse*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS.
- Moen, E. og Jacobsen, K. B. (2007). *Skritt for Skritt. Barn og bevegelse. Fysisk fostring/kroppøving i barnehage og skole*. 5.utgave. Forlag Vett og Viten.
- Rasmussen, T.H. (1996). *Orden og kaos. Elementære grunnkrefter i lek*. Oslo: Forsythia.
- Sandseter, E.B.H. (2007). Barns risikofylte lek i barnehagen – en pilotstudie. I Guldal, T.M., Karlsen, G., Løkken, G., Rønning, F., Steen-Olsen, T. (2007). *Fou i praksis 2006. Rapport fra konferanse om praksisrettet Fou i lærerutdanning*. Trondheim: Tapir akademisk forlag.
- Sandseter, E.B.H. (2010a). Det opplevelses- og spenningssøkende barnet. I Sandseter, E.B.H., Hagen, T.L. & Moser, T. (2010). *Barnas barnehage 3. Kroppslighet i barnehagen. Pedagogisk arbeid med kropp, bevegelse og helse*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS.
- Sandseter, E.B.H. (2010b). "Når det kile i magen, må æ bare flir og hyl!" Betydningen av barns risikofylte lek. I Kvello, Ø. (red.) (2010). *Barnas barnehage 2. Barn i utvikling*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS.
- Sandseter, E.B.H. (2010c). Spenningsfylt aktivitet i barnehagens uteområde – å balansere mellom trygghet og risiko. I Wilhelmsen, B.U., & Holthe, A. (2010). *Måltider og fysisk aktivitet i barnehagen – barnehagen som arena for folkehelsearbeid*. Universitetsforlaget AS.

- Sosial- og helsedirektoratet (2000). *Fysisk aktivitet og helseanbefalinger*. Oslo: Statens råd for ernæring og fysisk aktivitet.

8.0 VEDLEGG

Vedlegg nr.1

Til foreldre/foresatte ved [REDACTED]

Jeg hadde en kjempefin tid i [REDACTED] som student i uke 2-6. Nå er tiden inne for å skrive en avsluttende bacheloroppgave for mine tre år som student ved Dronning Mauds Minne Høgskole for førskolelærerutdanningen.

Tema for bacheloroppgaven er risikofylt lek ved barnehagens uteområdet, hvor jeg ønsker å forske på barnas spenningsnivå i leken.

Derfor ønsker jeg å snakke med barna om hvor og i hvilken lek de opplever mest spenning. Får de muligheten til å utfordre seg selv på barnehagens uteområdet? Hvilke følelser kjenner barna mest på i uteleken, er det frykt, redsel, kribling i magen eller mest glede? Er det forskjell på spenningsnivået i barnas lek i forhold til årstidene? osv.

Deler av samtalen vil bli tatt opp på båndopptak, transkribert i barnehagen og slettet før jeg forlater barnehagen samme dag. Både barnehagen og barna blir anonymisert.

Gi beskjed til personalet om dere ikke ønsker at deres barn blir med i denne samtalen.

Hilsen Kristin Lyngen Oshaug.

Vedlegg nr. 2

Intervjuguide til barneintervju i gruppe.

Barnas følelser:

Få barna til å beskrive en følelse som kan brukes gjennom hele intervjuet.

- Når du aker i full fart nedover den store akebakken – hvilken følelse får du da? Hva kjenner du inne i deg? Blir du litt redd? Er det spennende? Kiler det litt i magen? Bare gøy? Litt skummelt?
- Får du følelsen av at du bare MÅ gjøre det samme en gang til for det var så spennende? Har flere fått akkurat denne følelsen? Hvordan kjentes du den på kroppen?

I hvilke situasjoner:

Kom med ulike forslag til situasjoner.

- Aker eller står på ski.
- Hopper ned fra noe, som f. eks taket på lekehytta.
- Disser.
- Leker sura.
- Fekter mot hverandre med sverd.
- Spikker med kniv eller slår spiker med hammer?
- Klatrer i tre.
- Rundt bålet.
- Leker mor, far og barn.
- Gå på oppdagelsestur.
- Sykler
- Sparker
- Spiller ball

Snakk rundt de situasjonene barna kommer med. Andre følelser dere kjenner på? Er det moro? Hva gjør dere da? Er dere flinke til å klatre i tre? Klatrer dere høyt? Hvorfor ikke? Hva kan skje da? Har det skjedd? Osv.

Hvor på barnehagens uteområdet:

Hvis ikke nevnt, spør barna om hvor de ulike situasjonene oppleves.

- På tur
- På fotballbanen
- Ute på jordet
- I skogen
- I akebakken
- På haugen
- Rundt varmekytta
- Innenfor gjerdet
- I snøhula

Hvor har de det mest gøy? Mest skummelt? Gir mest spenning? Er kjedelig å være?

Barnehagens personalet:

- Har dere noen grenser på hva som er lov?
- Hvem har bestemt de?
- Hvorfor har dere grenser?
- Følger dere reglene?
- Er det noe dere ikke får lov til som dere skulle ønske var lov?
- Hvorfor er det slik?
- Følger personalet alltid med på det dere gjør?
- Leker de seg sammen med dere?
- Hva gjør dere når de voksne ikke er der?

Oppsummering:

Av alt vi har snakket om, hva er det gøyeste? Hva gir mest spenning? Hva er det skumleste? Hvor kribler det mest i magen? Er det noen forskjell på hva som er gøy på vinteren eller på sommeren? Hva er mest spennende?

Av alle plassene vi nå har snakket om, hvor kjenner dere det kiler mest i magen? Hva gjør dere for at det skal kile litt ekstra i magen?

Vedlegg nr. 3

Tegninger som ble brukt i barneintervjuet.

Tegning nr.1

Tegning nr.2

Tegning nr. 3

